

Social Sciences Indexed

International
SOCIAL MENTALITY AND
RESEARCHER THINKERS JOURNAL
Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
SMARTjournal (ISSN:2630-631X)

Architecture, Culture, Economics and Administration, Educational Sciences, Engineering, Fine Arts, History, Language, Literature, Pedagogy, Psychology, Religion, Sociology, Tourism and Tourism Management & Other Disciplines in Social Sciences

2019

Vol:5, Issue:19

pp.710-717

www.smartofjournal.com

editorsmartjournal@gmail.com

УНИВЕРСИТЕТ СТУДЕНТТЕРИНИН МЕНДИК БААСЫНЫН ЖАНА ЖАШООДОН КАНААТТАНУУСУНУН ДЕҢГЭЭЛИНИН АНАЛИЗИ¹

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BENLİK SAYGISI VE YAŞAM DOYUMU DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

ANALYSIS THE LEVEL OF LIFE SATISFACTION AND SELF-ESTEEM ASSESSMENT OF UNIVERSITY STUDENTS

Doç. Dr. Selahattin AVŞAROĞLU (Доц. Др. Авшароглу Селлахаттин)

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü (Педагогика бөлүмү, Кыргыз-Түрк «Манас» Университети)

ORCID ID: 0000-0002-0953-2922

Alina ASİMKANOVA (Асимканова Алина)

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü (Кыргыз-Түрк «Манас» Университети магистратура окуучусу)

ORCID ID: 0000-0002-9696-6090

Article Arrival Date : 01.03.2019

Article Published Date : 08.05.2019

Article Type : Research Article

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31576/smryj.274>

Reference : Avşaroğlu, S. & Asimkanova, A. (2019). "Университет Студенттеринин Мендик Баасынын Жана Жашоодон Канааттануусунун Деңгээлинин Анализи", International Social Mentality And Researcher Thinkers Journal, 5(19): 710-717

АБСТРАКТ

Бул макалада университеттеги студенттердин жалпы мендик баасы жана жашоодон канааттануу деңгээлинин анализи жасалды. Изилдөө иши Ош Мамлекеттик Университетинин Теология Факультетинин 1-4гө чейинки студенттеринин, Кыргызстан-Түркия "Манас" Университетинин ар кандай факультеттериндеги, 1ден 4гө чейинки студенттеринин жана К. Карасаев атындагы Бишкек Гуманитардык Университетинин Түрк тили филология кафедрасынын 1ден 4гө чейинки студенттерин алкагында жасалды. Изилдөөгө 146 эркек студент 254 кыз студент, жалпысынан 400 студент катыша алды. Бул студенттерден маалыматтар түрк илим адамы Арыжак тарабынан 1999-жылы түзүлгөн "мендик баа" тестти жана 1985-жылы Динер, Эммонс, Ларсен жана Гриффин тарабынан түзүлгөн "жашоодон канааттануу" тесттинин жардамы менен түркчө билген студенттерден топтолуп алынды. Бул анализдин жыйынтыгында жалпысынан студенттердин мендик баасынын жана жашоодон канааттануусунун деңгээли жогору деп табылды. Студенттердин арасында жасалган салыштырмалуу анализдин жыйынтыгында мендик баа жана жашоодон канааттануу деңгээли боюнча кыз жана эркек студенттердин арасында айырмачылыктын бар экени, кыз студенттердин жашоодон канааттануу деңгээлинин эркек студенттерге салыштырмалуу дагы да жогору экендиги, ал эми мендик баа боюнча эркек студенттеринин деңгээлинин жогору экендиги белгиленди.

Ачкыч сөздөр: Мендик баа, жашоодон канааттануу, өзүнө ишенүү, өзүн-өзү баалоо,

¹ Бул макала экинчи автордун магистратура ишинин негизинде жазылды / Bu makale ikinci yazarın Yüksek Lisans tez çalışmasından türetilmiştir / This article is produced from the second author's master thesis

ÖZET

Bu makalede, üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve yaşam doyumu düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma Oş Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 1-4. Sınıf öğrencileri, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi farklı fakültelerde eğitim gören 1-4. Sınıf öğrencileri ve Kuseyin Karasaev Bişkek Sosyal Bilimler Üniversitesi Türk Dili Filolojisi Fakültesinde eğitim gören 1-4. Sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Bu çalışmaya 146 erkek, 254 kız öğrenci olmak üzere toplam 400 öğrenci katılmıştır. Üniversite öğrencilerinden vergi toplamak için Türk bilim insanı Arıca tarafından (1999) geliştirilmiş olan Benlik Saygısı Ölçeği ve Diner, Emmonos, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada ölçekler, sadece Türkiye Türkçesi bilen öğrencilere uygulanmıştır. Bu çalışma sonucunda genel olarak üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve yaşam doyumu düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Öğrenciler arasında karşılaştırmalı analiz sonucunda benlik saygısı ve yaşam doyumu açısından kız ve erkek öğrencileri arasında farklılığın olduğu, kız öğrencilerin yaşam doyumlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu, benlik saygısında ise erkek öğrencilerin ise daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Benlik saygısı, yaşam doyumu, özgüven, benlik değeri.

ABSTRACT

This article has analyzed the level of self-esteem and life satisfaction of university students. The study was conducted among students of 1-4 courses of the Faculty of Theology, Osh State University, students of 1-4 courses from different faculties of the Kyrgyz Turkish University Manas and students of 1-4 departments of the Turkish language and philology, Bishkek University of Humanities named after K.Karasaeva. The study involved 146 male students and 254 female students, for a total of 400 students. Information was collected from students who know the Turkish language on the basis of a self-esteem assessment test developed in 1999 by Turkish scholar Arydjak, and also thanks to the life satisfaction test developed in 1985 by Diener, Eminos, Larsen and Griffin. According to the results of the tests, it was revealed that, in general, the students' self-esteem score is high. As a result of the comparative analysis among students, it was determined that there was a difference between the male and female students in terms of self-esteem and life satisfaction, and the female students' life satisfaction was higher than that of male students, while male students were higher in self-esteem.

Keyword: Self- esteem, life satisfaction, confidence, self-appraisal

КИРИШҮҮ

Университет студенти өспүрүм курактан өткөн, негизинен 18-29 жаш аралыгында болуп, университетте билим алган адам болуп саналат. Бул жашта студенттер жаңы жашоого, жаңы бир чөйрөгө кадам жасашат. Алардын бул жашта жаңы досторду күтүүсү, жаңы чөйрөгө көнүгүшү, өз ордун табуусу, жаңы жашоо шарттарына көнүүсү алар үчүн бир чоң маселеге айланышы мүмкүн.

Авшароглу өзүнүн илимий ишинде да университеттеги студенттер көптөгөн маселеге туш келишерин, бул маселелердин кесепети академиялык, кесиптик же үй-бүлө тармагына тийиши мүмкүн экендигин белгилеген, мисалы, чөйрөгө ылайыкташа албоо, мамиле куруу маселелеринин жаралышы, өзүнө жана чөйрөсүндөгүлөргө болгон өтө жек көрүү ж.б. сезимдери болоорун белгилеп өткөн (Авшароглу, 2007).

Университеттеги студенттер өспүрүм куракта эле башталган өз ордун табуу жана эркиндикте болуу аракети менен биргеликте романтикалык мамиле курууга, жалгыздыктан качууга жана социалдык байланыштарын күчөтүүгө аракет жасашарын айтууга болот. Бул жашта өзгөчө студенттердин кесиптик жана социалдык өнүгүү алкагында өздүк өнүгүүсү да маанилүү роль ойнойт. Бул жашта университет студенттеринин бир нече өнүгүү процесси жана маселелерге туш келери анык. Бул тема боюнча жасалган изилдөөлөргө таянсак, университет студенттеринин бул маселелерин чечүү үчүн кээ бир учурда үй-бүлөсүнөн, досторунан, атайын адамдардын же профессионалдуу психологиялык көмөк көрсөткөн булактарга кайрылгандыгын көрө алабыз (Мейдан жана Лүлежи, 2013).

Жогоруда да айтылып өткөндөй эле студенттер өспүрүм курактан өткөн соң жаңы бир куракка кадам ташташат. Бул куракта психологиялык жан социалдык жактан көп маселеге кабылышат. Бул маселелер студенттин жашоодон канааттануусуна жана мендик баасына оң жана терс таасир бериши ыктымал.

Мендик баа адам психологиясында болушунча оор процесси болуп эсептелет. Ментик баа адамдын өнүгүүсүндө ар кандай деңгээлге өтүп турган жана өнүгүүнүн ар кандай деңгээлинде ар кандай болгон аң-сезимдин жалпы иштөө процессинин негизинде пайда болот. Адамдын генетикалык жактан психологиялык өнүгүүсү жогорлогон сайын, адамда дагы да күчөгөн же дагы да азайган, аң-сезимде отурукташа баштаган өзүн-өзү баалоо сезими пайда боло баштайт. Мендик баа процесси белгилүү бир чекитте токтой турган бир процесс болуп эсептелбейт, адам өнүккөн сайын анын өзүнө болгон көз карашы, өзүн өзү кабыл алышы, өзүнө болгон сезимталдык оюу да дайыма өзгөрүү ичинде болот. Буга байланыштуу анын өзүнө болгон баасы өзгөрөт (Горская, Глызина, Белоусова, 2015). Ушул себептен бул түшүнүк адамдын өнүгүүсүнүн ар бир деңгээлинде каралышы керек болгон түшүнүк болуп эсептелет. Өзгөчө Кыргызстанды алып карай турган болсок, бул түшүнүк боюнча детальдуу изилдөөлөр жасалып, адамдын өнүгүү процессинин, анын аң-сезиминин, кыймыл-аракетинин, чөйрөсүнүн ж.б. факторлордун ал өзүнө аң-сезимдүү түрдө баа бере баштаган учурда анан мендик баасына чоң таасирин тийгизээри боюнча ар кандай жыйынтыктарга жетүүгө болот. Жалпысынан алып караганда Кыргызстанда жашаган жергиликтүү калктар психологдордон көмөк алуудан алыс болууга аракет кылышат. Бул өлкөбүздө мындай темада жасалган изилдөө иштеринин аздыгынан улам экендигин болжолдой алабыз. Ошондуктан мендик, мен жана мендик баа түшүнүктөрү боюнча теориялык ачыктамалардын жасалуусу пайдалуу болоруна ишенүүдөбүз.

Роджерстин оюу боюнча мендик баа түшүнүгү адамдын башка адамдардан көргөн сый сезими болуп эсептелет, анын оюу боюнча бир адамдын мендик баасы болушу үчүн башка адамдардын ал адамды кандай болсо ошондой, шарт койбостон кабыл алышы керек, анткени мендик баа бул абал менен тыгыз байланышта болот. Адамга багытталган изилдөө ишин жүргүзгөн психологдордун эң көп изилдеген темасы адамдардын өзү жөнүндө чыгарган жыйынтыктары жана ойлору болуп саналат. Роджерстин оюу боюнча мендик баанын оң багытта болушу үчүн адам өзүн кандай болсо ошондой кабыл алып, сүйүшү керек (Йылдырым, 2017).

Мендик баа адамдын өзүнөн өзү ыраазы болушу, өзүнө өзү жагуусу болуп саналат. Бул түшүнүк адамдын жашоосунда маанилүү орун ээлейт, анткени мендик баа адамдын ыңгайлуулугуна, чөйрө менен болгон мамилесини жана өзгөчө руханий баалуулугуна таасир этиши мүмкүн (Челикоглу, 1997).

Чухадароглу (1986) мендик баанын өнүгүүсүнө оң таасирин тийгизген факторлору катары адамдын жашоосунда маанилүү рол ойногон адамдардын ага сый-урмат менен мамиле жасоосу, адамдын үй-бүлө жана жумушунда ийгиликтүү болушу, ээ болгон статусунан ыраазы болуусу, адамдын өзүнүн койгон максаттарына жетиши анын мендик баасына оң таасирин тийгизген эң маанилүү факторлордун бири болуп саналат башкача айтканда адамдын өзү жеткиси келген даражаны өзүнө ылайыкташтырып белгилөөсүн, Адам башка адамдар тарабынан оң же терс бааланса, анан бул баалоону кабыл алуу түрүн белгилеген (Күчүк, 2016).

Адамдын өнүгүү өзгөчөлүгү, билими ж.б. себептер менен мендик баасынын өзгөчө өнүгүү сызыгы болот, булурга байланыштуу жалпы мендик баанын түзүлүшү аралаш болуп, бир деңгээлде болбойт. Башкача айтканда адамдын мендик баасынын жашы, чөйрөсү, жашоодон алган оордуна ылайык ар кандай деңгээлде болот (Горская, Глызина, Белоусова, 2015).

Жогорку мендик баага ээ болгон адамдар ар дайым ийгиликке жетүүгө аракет кылышат жана ийгиликсиз болууну каалашпайт. Чөйрөгө ачык болуп, дагы да көп нерсе үйрөнүүгө ашыгышат. Өздөрүнүн көз карашы болгон, өз күчүнө жана билимине ишенген адамдар болушат, көбүнчө өздөрүнөн өздөрү ыраазы болушат жана ар дайым маанилүү, сыйлуу бироо экенине ишенишет. Мындай адамдар көбүнчө бактылуу болушат. Бири бири менен

бат тил табышышат. Коом тарабынан бат кабыл алынышат, атаандаштар көп болгон жолду тандашат, жаңы активдүүлүккө маани беришет жана өздөрүнө тапшырылган жумушту эң сонун жасоого аракет жасашат (Йылдырым, 2017)

Мендик баасы жогору болгон адамдар өздөрүнө сый-урмат көрсөтүлүшүн каалашат, ийгиликтери, жүрүм урумдары, көз караштары дайыма оң болот, бир иш жасоодо көзөмөлдө болсо да болбосо да бирдей жыйынтык беришет, бирөөлөр тарабынан сынга алынганда дароо коргонууга өтүшпөйт жана кылдат аракет кылышат, мактоолорду оңой кабыл алышат, өздөрүнүн деңгээлин реалдуу түрдө баалай алышат, чөйрөсүндө активдүү болушат, жалпысынан жашоосунан ыраазы болушат, күчтүү социалдык колдоого ээ жана өздөрүн көзөмөлдөй алат (Өздемир, 2004)

Эриксон (1968) мендик баасы төмөн болгон адамдардын туруксуз мендик баасына ээ болгондугун, башкаларга караганда өзүн жалгыз сезгендигин, дагы да сезимтал, сын-пикирге каршы чыдамсыз болгондугун, иштеринен төмөн жыйынтык бергендигин жана бул нерседен өздөрү ыңгайсыз болгондугун жана башкалар тарабынан өздөрүнүн жеке каталары же кемчиликтери байкалып калгана корккууга алдыраарын белгилеген (Жевхер, 2004).

Максуол жана Дорнандын оюу боюнча (2000) төмөн мендик баа уялчаак болуу, тобөкөл кылуудан, жоопкерчиликтен качуу, өзүн жетиштүү деңгээлде түшүндүрө албоо, көбүнчө стрессге батуу жана көңүлсүз болуу сыяктуу маселелерге себеп болушу мүмкүн, мындай адамдар өздөрүнүн баалуу жана күчтүү тарабын көрүшпөйт, терс таасир берген өтмүшүнүн таасиринен кутула албайт жана өзүн башка адамдарга салыштырмалуу ылдый көрөт (Чапар, 2008).

Мендик баасы төмөн болгон адамдар башка адамдардан сын-пикир күтүшөт, жөндөм, жүрүм турум жана көз караштары негативдүү болот, көзөмөл алдында болгон учурда дагы да аз жетишкендиктерди көрсөтүшөт, сын-пикирге кабылганда дароо коргонууга аракет жасашат жана пассивдүү мамиле кылышат, мактоолорду кабыл алуудан кыйналышат, өздөрүнүн жеке деңгээлин реалдуу түрдө баалай алышпайт, чөйрөсүндө пассивдүү жана чеги менен гана аракет кылат, жалпысынан жашоосунан ыраазы эмес, алсыз социалдык колдоого ээ жана тыштан көзөмөлдө болушат (Өздемир, 2004).

Ал эми жашоодон канааттануу түшүнүгүн алгачкы жолу 1961-жылдары изилдеген окумуштуу Нойгартен болгон. Көбүнчө окумуштуулар жашоодон канааттануу түшүнүгүн “белгилүү мөөнөткө жакшы болуу” жана “жашоо сапаты” катары да изилдешкен. Жашоодон канааттануу адамдын өзүнүн жашоосун аң-сезимдүү түрдө баалоосу болуп саналат. Башкача айтканда жашоодон канааттануу адамдан өз жашоосуна болгон ыраазычылыгы (Инжекара, 2018).

Том Рат жана Джим Хартер “Жашоодон канааттануунун 5 элементи: жашоо деңгээлин жакшыртуунун жолдору” аттуу китебинде жашоодон канааттануу элементтери катары жашоонун төмөнкү тармактарын белгилеген:

1. Кесиптик жашоодон канааттануу (карьера, тенденция, кесип же иш);
2. Физикалык жактан жашоодон канааттануу (ден-соолукта болуу);
3. Социалдык жактан жашоодон канааттануу (жакын чөйрөдө жана социалдык байланыштарда сый-урматка ээ болуу);
4. Финансылык жактан жашоодон канааттануу (финансылык коопсуздук, өзүнүн жашоосунан ыраазы болуу);
5. Жашаган аймакка жараша жашоодон канааттануу (коопсуздугу, коомдун өнүгүүсүнө болгон жеке салымы) (Галиахметова, 2015).

Вахрушев (2016) жашоодон канаатанууга таасир берген факторлордун негизи катары буларды белгилеген: ден-соолук, жынысы, жаш, мендик баа, оптимист болуу, психологиялык жактан ден-соолуктун чын болушу, жеке жана үй-бүлө коопсуздугу, үй-бүлө менен болгон байланыш, таасирдүү социалдык байланыш (жолдоштору менен болгон байланыш, адамдар аралык коопсуздук, адамдар менен бат-бат убакыт өткөрүү, жан дүйнөсүнөн сүйлөй алуу мүмкүнчүлүгү), көңүл ачуу, жеке таланттын өнүктүрүү, жетиштүү социалдык абал, максаттарга жетүү, келечекке болгон ишенич, социалдык туруктуулук, чөйрөнүн ыңгайлуу болушу (аба-ырайы, экология, социалдык инфраструктуранын жетиштүүлүгү), өлкөнүн ден-соолукту коргоо системасынын, өкмөттүн экономикалык абалынын мааниси.

Бул макалада университет студенттеринин мендик баасы жана жашоодон канааттануусунун анализи жүргүзүлдү.

УНИВЕРСИТЕТТЕГИ СТУДЕНТТЕРДИН МЕНДИК БААСЫНЫН ДЕНГЭЭЛИ

Университеттеги студенттердин мендик баасы боюнча кандай жыйынтык бергени боюнча төмөнкү таблицада SPSS программасынын жардамы менен чыгарылган анализдин жыйынтыгы көрсөтүлдү.

1-таблица. Университеттеги студенттердин мендик баасынын деңгээли

	минимум	Максимум	орточо	Көптүк орточо жыйынтык	Ss	Жыйынтык
Мендик деңгээли	11	35	24.41	3.487	4.563	Жогору
Өзүнө-өзү ишенүү	15	52	31.39	3.488	4.533	Жогору
Депрессивдүү Сезим	6	25	18.72	3.744	4.031	Жогору
Өзүн-өзү камсыз кылуу	8	25	18.09	3.618	3.168	Жогору
Жасай алуу жана жаратуучулук	10	30	21.93	3.655	3.765	Жогору
Мендик баа Жыйынтык	59	156	114.54	3.579	16.102	Жогору

Бул таблицада университет студенттеринин мендик баа тестинен алынган жалпы сандардын жыйынтыктары боюнча жасалган сүрөттөө анализинин жыйынтыктары көрсөтүлдү. Анализге ылайык студенттер мендик баасы тестинен 24,41; өзүн өзү баалоо тестинен 31,39; депрессивдүү сезим тестинен 18,72; өзүн өзү камсыз кылуу тестинен 18,09; аткара алуу жана жаратуучулук тестинен 21,93 жана эң акыркы мендик баа тестинин жалпы жыйынтыгынан 114,54 арифметикалык орточо жыйынтык алынды. Бул майда тесттер жана жалпы мендик баа тестинин жыйынтыгынын суроо санына бөлүү менен алынган орточо жыйынтыкка ылайык студенттердин жогорку деңгээлдеги жыйынтыктарды бергенин көрүүгө болот. Бул жыйынтыкка таянуу менен жалпысынан университет студенттеринин жогорку деңгээлдеги мендик баасына ээ экендигин айтууга болот.

УНИВЕРСИТЕТТЕГИ СТУДЕНТТЕРДИН ЖАШООДОН КАНААТТАНУУ ДЕНГЭЭЛИ

Бул жерде университеттеги студенттердин жашоодон канааттануусунун деңгээли изилденди. Бул изилдөөдө тесттин сүрөттөө статистикасы эсептелип анын жыйынтыктары 2-таблицада көрсөтүлдү.

2-таблица. Университет студенттеринин жашоодон канааттануу деңгээли

	Минимум	Максимум	Орточо	Көптүк Орточо жыйынтык	Ss	Жыйынтык
Жашоодон канааттануу	5	35	22.04	4.408	7.151	Өтө жогору

Бул таблицада университеттеги студенттердин жашоодон канааттануу тестинен алынган жыйынтыктарына жасалган сүрөттөө анализинин жыйынтыгы көрсөтүлдү. Бул анализге ылайык жашоодон канааттануу тестинин жалпы жыйынтыгынан 22,04 арифметикалык орточо эсеп чыккан. Орточо жыйынтыктарга карай турган болсок өтө жогору деңгээлге дал

келгенин байкай алабыз. Жыйынтыгында университет студенттеринин жашоодон канааттануу деңгээлинин жогору экендигин айтууга болот.

СТУДЕНТТЕРДИН ЖЫНЫСТЫК ӨЗГӨЧӨЛҮГҮНӨ ЫЛАЙК МЕНДИК БААСЫНЫН ДЕНГЭЭЛИ

Бул жерде t тестти аркылуу анализ жүргүзүлдү, жыйынтыгы 3-таблицада берилди.

3-таблица: Студенттердин жыныстык өзгөчөлүгүнө жараша мендик баасынын салыштырмалуу анализи

	Жын.	N	Орточо	SS	t	P
Мендик деңгээли	Кыз	254	24.76	4.516	2.022	.044
	Эркек	146	23.80	4.596		
Өзүнө-өзү ишенүү	Кыз	254	31.76	4.452	2.186	.029
	Эркек	146	30.74	4.613		
Депрессивдүү Сезим	Кыз	254	18.81	3.898	.621	.535
	Эркек	146	18.55	4.261		
Өзүн-өзү камсыз кылуу	Кыз	254	17.96	3.110	-1.131	.259
	Эркек	146	18.33	3.263		
Жасай алуу жана жаратуучулук	Кыз	254	22.10	3.602	1.208	.228
	Эркек	146	21.63	4.028		
Мендик баа Жыйынтык	Кыз	254	115.39	15.598	1.400	.162
	Эркек	146	113.05	16.894		

Бул таблицанда көрсөтүлгөн анализге ылайык эркек студенттердин кичи тест орточо жыйынтыктары боюнча мендик баалоосу 2,022, өзүнө ишенүүдө 2,186, депрессивдүү сезими 0,62, өзүн өзү камсыз кылуусу 1,13, аткара алуу жана жаратуучулугу 1,20, жалпысынан 1,40 t тестти жыйынтыгы эсептелип алынды. Бул жыйынтыктырга ылайык студенттердин жыныстык өзгөчөлөгү боюнча мендик баасы жана өзүнө өзү ишенүү көрсөткүчтөрүндө чоң айырмачылыкты көрүүгө болот. Орточо жыйынтыктар эркек студенттердин кыз студенттерге салыштырмалуу дагы да жогорку деңгээлдеги мендик баага ээ экендиги тастыктады.

СТУДЕНТТЕРДИН ЖЫНЫСТЫК ӨЗГӨЧӨЛҮГҮНӨ ЫЛАЙК ЖАШООДОН КАНААТТАНУУ ДЕНГЭЭЛИ

Бул жерде да t тестти аркылуу анализ жүргүзүлдү, жыйынтыгы 4-таблицада берилди.

4-таблица: Студенттердин жыныстык өзгөчөлүгүнө жараша жашоодон канааттануу деңгээлинин салыштырмалуу анализи

		N	Орточо	SS	T	P
Жашоодон канааттануу	Кыз	254	23.02	6.990	3.689	.000
	Эркек	146	20.32	7.129		

Бул таблицанда студенттердин жыныстык өзгөчөлүгүнө ылайык жашоодон канааттануу деңгээлинин анализи жасалды. Анализде кыз жана эркек студенттери тарабынан толтурулган жашоодон канааттануу тестинен алынган жыйынтыктардын 3,68 t деңгээли эсептелди. Бул алынган жыйынтыктарга ылайык кыз студенттердин эркек студенттерге салыштырмалуу дагы да жогору жашоодон канааттануу деңгээлине ээ экендиги тастыкталды.

КОРТУНДУ

Бул макалада мендик баа жана жашоодон канааттануу түшүнүктөрү боюнча бир нече булактарга таянуу менен маалымат берилди жана жогоруда көрсөтүлгөн таблицанда студенттердин мендик баа жана жашоодон канааттануу анализи көрсөтүлдү. Бул изилдөөдө анализдердин жыйынтыктарында студенттердин мендик баа жана жашоодон канааттануу деңгээлинин жогору экендиги тастыкталды, бул жыйынтык Сериялар Сериялар жана Рожерстин анын жана Дункан тарабынан жасалган изилдөө ишинде жасалган анализдер менен окшош жыйынтык бергендигин көрүүгө болот. Алардын изилдөө ишинде коомдун башка изилдөө тармактарына салыштырмалуу студенттердин жашоодон канааттануусу

жогору болгон, анын себеби катары алардын жаш болушу, энергиялуу болушу, өзүн өзү камсыздоо мүмкүнчүлүктөрүнүн болушу ж.б. айтылат (Сирин, жана Рогерс-Сирин) Ал эми адамдар өздөрү активдүү чөйрөгө аралашканда, өздөрүнө чоң максаттарды койгон учурларда адамдын мендик баасы жогору болоору тастыкталган (Хуебнер, Сульдо, Смит, Кнайт, 2004).

Бул изилдөөнүн экинчи багыттагы анализи жыныстык өзгөчөлүгүнө карата кыздардын жашоодон канааттануу деңгээлинин балдарга салыштырмалуу жогору ал эми мендик баасынын төмөн экендигин, ал эми балдардын кыздарга салыштырмалуу мендик баасынын жогору жана жашоодон канааттануусунун төмөн экендигин көрсөттү. Мендик баада негизинен жыныстык өзгөчөлүктө көптөгөн айрымачылыктар көрүлөт. Бул изилдөөнүн жыйынтыгы Cross ve Slatter тарабынан жасалган анализдин жыйынтыгы менен дал келет. Алар жыныстык өзгөчөлүк мендик баанын түзүлүшүндө маанилүү фактор экендигин белгилеген (Кросс жана Слатер, 1995). Ал эми жашоодон канааттанууда жыныстык өзгөчөлүктө айрымачылыктын көрүлүшү сейрек кездешет. Мындай айрымачылык Hyde тарабынан жасалган изилдөөдө өтө аз көрүнгөн (Хайде, 2005). Ошондуктан бул тема алкагында аз массага изилдөө жасалышы керек экендиги сунушталат.

Жыйынтыктап айта турган болсок, мендик баа жана жашоодон канааттануу түшүнүктөрү жогоруда да белгиленгендей адамдын ар бир деңгээлинде, ар түрдүү факторлордун таасиринен ар кандай болуп өзгөрүп турган түшүнүктөр болгондуктан бул түшүнүктөр боюнча көптөгөн изилдөөлөрдү жүргүзүүгө болот. Мисалы кары-картаңдардын жашоодон канааттануусун, өспүрүмдөрдүн мендик баасын, жубайлардын мендик баасын, кесиптик жактан жашоодон канааттануу, буларга таасир эткен факторлор ж.б. ушундай темалар алкагында көптөгөн изилдөөлөр жүргүзүлсө, өлкөбүздүн илим тармагына өзгөчө психологиялык жаатта булактардын көбөйүшүнө өзгөчө чоң салым болот деп ойлойбуз.

КОЛДОНУЛГАН АДАБИЯТТАР

Avşaroğlu, S. (2007). *Üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerinin benlik saygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Cevher, F. N. (2004). *Okul öğrencisi eğitim kurumlarında devam eden 5-6 yaş çocukların öğretmen algısına göre akademik benlik saygısı düzeyinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Cross, T. & Slater, R.B. (1995) A first view of the academic performance of Americans at three highly ranked colleges. *Journal Blacks Higher Education*, 7, 76-79.

Çapar, B. (2008). *Farklı orta öğretim öğrencilerinde dindarlık ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Çelikoğlu, C. (1997). *Boşanmanın çocukların benlik saygısına etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Huebner, E., Suldo, S., Smith, L., & McKnight, C. (2004). Life satisfaction in children and youth: Empirical foundations and implications for school psychologists. *Psychology in the Schools*, 41, 81-93.

Hyde, J. (2005). The gender similarities hypothesis. *The American Psychologist*, 60(6), 581-592.

İncekara, T. (2018). *Üniversite öğrencilerinde vücut algısı ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Küçük, P. (2016). *Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygı düzeyi ile benlik saygısı düzeyi ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Meydan, B. ve Lüleci, B. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinde psikolojik yardım almaya ilişkin tutumun yordayıcısı olarak önceki psikolojik yardım alma deneyimi, algılanan sosyal destek ve yalnızlık. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 4, 45-56.

Özdemir, N. (2004). *Üniversite öğrencilerinde sosyal fobi ile benlik saygısı arasındaki ilişki ve etkileyen faktörler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Sirin, S. R. & Rogers-Sirin, L. (2004). Exploring school engagement of middle-class African American adolescents. *Youth Social Journal*, 35, 323-340.

Yıldırım T. (2014). *Üniversite öğrencilerinde benlik saygısı ile algılanan sosyal destek ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Вахрушев, Д. С. (2016). *Сформированность Гендерной Идентичности И Удовлетворённость Жизнью В Подростковом И Юношеском Возрасте*. Выпускная Квалификационная Работа Федеральное Государственное Образовательное учреждение Высшего Проффессионального Образования Санкт-Петербургский Государственный Университет (магистрдик диссертация)

Галияхметова (2015). Л. И. Благополучие, субъективное благополучие, удовлетворенность жизнью: Взаимосвязи. *Вестник Башкирского университета*, 1115-1120.

Горская Н.Е., Глызина В.Е., Белоусова Е.С. (2015). *Сравнительный анализ уровня самооценки студентов*.